

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΤΗΣ 6^{ης} ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 13^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ 2013

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Φλωρεντία Καλδή, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη και Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Αντιπρόεδροι, Ευάγγελος Νταής, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Νικόλαος Μηλιώνης, Άννα Λιγωμένου, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Αντώνιος Κατσαρόλης, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκευή, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφianού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου και Δέσποινα Τζούμα, Σύμβουλοι.

Οι Αντιπρόεδροι Νικόλαος Αγγελάρας, Γεώργιος Κωνσταντάς, Μιχαήλ Ζυμής και Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη και οι Σύμβουλοι Κωνσταντίνος Κωστόπουλος και Αγγελική Μυλωνά απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Διονύσιος Λασκαράτος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια, που ασκεί και καθήκοντα αναπληρώτριας Επιτρόπου στην Υπηρεσία Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Α΄. .....

.....

Β΄. .....

.....

Γ΄. Στη συνέχεια, η Αντιπρόεδρος Σωτηρία Ντούνη, η οποία ορίστηκε από τον Πρόεδρο εισηγήτρια, θέτει υπόψη του Σώματος κείμενο σχεδίου διάταξης νόμου, που αφορά την τροποποίηση ρυθμίσεων για τη διάκριση των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο, το οποίο έχει ως εξής :

**« Άρθρο 34
Τροποποίηση ρυθμίσεων για τη διάκριση
των ληξιπρόθεσμων οφειλών
προς το Δημόσιο**

1. Το άρθρο 82 του ν.δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ, Α΄ 90) αντικαθίσταται ως εξής :

**«Άρθρο 82
Διάκριση ληξιπρόθεσμων οφειλών σε εισπράξιμες
και ανεπίδεκτες εισπραξης**

1. Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο, καθώς και συμβεβαιωμένες οφειλές προς τρίτους, οι οποίες κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος χαρακτηρίζονται ως ανεπίδεκτες εισπραξης μετά από εισήγηση της αρμόδιας για την αναγκαστική εισπραξη της οφειλής υπηρεσίας, καταχωρίζονται, με απόφαση του αρμοδίου οργάνου της παραγράφου 3, σε ειδικά βιβλία που ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.

2. Ανεπίδεκτες εισπραξης οφειλές, για τις οποίες έχει αντικειμενικά εξαντληθεί κάθε δυνατότητα εισπραξης, χαρακτηρίζονται οι οφειλές για τις οποίες συντρέχουν οι κάτωθι προϋποθέσεις :

α. Έχουν ολοκληρωθεί οι έρευνες στην ημεδαπή και δεν διαπιστώθηκε η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή απαιτήσεων αυτού έναντι τρίτων ή διαπιστώθηκε μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη μη υποκείμενη σε διάρρηξη κατά τα άρθρα 939 επόμενα ΑΚ.

β. Έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων, ή απαιτήσεων του οφειλέτη με επίσηυση του Δημοσίου ή τρίτων και δεν έχουν ικανοποιηθεί πλήρως οι απαιτήσεις του Δημοσίου.

γ. Δεν υφίσταται πτωχευτική ή μεταπτωχευτική περιουσία, ή έχει εκποιηθεί πλήρως η πτωχευτική περιουσία και έχει διανεμηθεί το συνολικό προϊόν της εκποίησης, χωρίς την πλήρη ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου.

δ. Έχει ολοκληρωθεί, εφόσον πρόκειται για οφειλέτη που τελεί υπό καθεστώς εκκαθάρισης, η διαδικασία αυτής και δεν υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία.

ε. Έχουν ολοκληρωθεί, οι ενέργειες που αναφέρονται στις ανωτέρω περιπτώσεις και για τα συνυπόχρεα πρόσωπα.

στ. Έχει ασκηθεί ποινική δίωξη εφόσον πρόκειται για συνολική βασική οφειλή άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ κατά τις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 1882/1990 (Α' 43).

ζ. Προκειμένου για εταιρείες που τελούν υπό κρατικό έλεγχο ή στις οποίες ασκείται κρατική εποπτεία και οι οποίες τελούν υπό εκκαθάριση ή πτώχευση, αντί των προβλεπομένων στις παραγράφους 2γ και 2δ, έχει πραγματοποιηθεί η αναγγελία του Δημοσίου στις ανωτέρω διαδικασίες εκκαθάρισης ή πτώχευσης.

η. Έχει πραγματοποιηθεί έλεγχος από ειδικά οριζόμενο για το σκοπό αυτόν ελεγκτή, ο οποίος πιστοποιεί, με βάση ειδικά αιτιολογημένη έκθεση ελέγχου, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις των προηγούμενων περιπτώσεων.

3. Η καταχώριση των απαιτήσεων στα ειδικά βιβλία ανεπίδεκτων εισπραξης γίνεται :

α) μετά από εισήγηση της αρμόδιας για την αναγκαστική εισπραξη υπηρεσίας με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας για την αναγκαστική εισπραξη φορολογικής ή τελωνειακής υπηρεσίας και με τη σύμφωνη γνώμη της Δ/νσης Πολιτικής Εισπράξεων ή της Δ/νσης Τελωνειακών Διαδικασιών κατά περίπτωση , εφόσον πρόκειται για συνολική βασική οφειλή μέχρι ενάμισυ εκατομμύριο (1.500.000) ευρώ,

β) με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων με εισήγηση του προϊσταμένου της Επιχειρησιακής Μονάδας Εισπραξης και μετά από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, για συνολική βασική οφειλή άνω του ενάμισυ εκατομμυρίου (1.500.000) ευρώ.

Σε περίπτωση αναδιοργάνωσης του Υπουργείου Οικονομικών, οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες κατά τα ανωτέρω μπορούν να ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.

4. Με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, οφειλή που έχει καταχωρηθεί, κατά τα ανωτέρω, ως ανεπίδεκτη εισπραξης

επαναχαρακτηρίζεται ως εισπράξιμη, εάν πριν την παραγραφή της, διαπιστωθεί ότι υπάρχει δυνατότητα μερικής ή ολικής ικανοποίησης της, είτε από τον οφειλέτη είτε από συνυπόχρεο πρόσωπο, ή προβάλλεται από αυτούς ανταπαιτήση κατά του Δημοσίου.

5. Από την καταχώριση της οφειλής στα βιβλία των ανεπίδεκτων εισπραξης και για χρονικό διάστημα είκοσι ετών από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η καταχώριση, α) αναστέλλεται αυτοδικαία η παραγραφή της οφειλής, η οποία παρατείνεται αποκλειστικά μέχρι την παρέλευση των είκοσι ετών, β) δεν χορηγείται αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας στον οφειλέτη και σε όλα τα συνυπόχρεα πρόσωπα για οποιαδήποτε αιτία, γ) δεσμεύονται στο σύνολό τους οι τραπεζικοί και επενδυτικοί λογαριασμοί των παραπάνω προσώπων κατ' ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 και δ) δεν χορηγούνται οποιαδήποτε άλλα πιστοποιητικά για μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, εκτός εάν το προϊόν της εκποίησης αποδοθεί στο σύνολό του στο Ελληνικό Δημόσιο προς μερική αποπληρωμή των υφιστάμενων οφειλών, ή εάν αποκτηθούν περιουσιακά στοιχεία με σκοπό την εξόφληση των απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου.

6. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, και εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Διοικητικής Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μπορεί να προστίθενται περαιτέρω κριτήρια και προϋποθέσεις καταχώρισης στα βιβλία ανεπίδεκτων εισπραξης καθώς και διαγραφής από τα βιβλία αυτά και επανεγγραφής τους στην κατηγορία των εισπράξιμων και να ρυθμίζεται ο ειδικότερος τρόπος, η διαδικασία και κάθε θέμα σχετικό με τη διαχείριση την παρακολούθηση, τις συνέπειες και τα χρονικά όρια ισχύος των συνεπειών καταχώρισης στα ειδικά βιβλία ανεπίδεκτων εισπραξης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Το άρθρο 82 Α του ν.δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ, Α' 90) αντικαθίσταται ως εξής :

« Άρθρο 82 Α
Διαγραφή οφειλών

1. Οφειλές που έχουν χαρακτηριστεί ανεπίδεκτες εισπραξης, σύμφωνα με το άρθρο 82 δύνανται να κριθούν διαγραπτές και να διαγραφούν πριν από την παρέλευση των είκοσι ετών εφαρμόζοντας τη διαδικασία της παρ. 3 του ίδιου άρθρου εφόσον συντρέχουν και οι παρακάτω προϋποθέσεις :

α. α. έχουν ολοκληρωθεί οι προβλεπόμενες στις περιπτώσεις α, β, γ, δ, ε και η της παραγράφου 2 του άρθρου 82 ενέργειες για τον χαρακτηρισμό τους ως ανεπίδεκτων εισπραξης - και επιπλέον τα εξής:

(i)έχουν ολοκληρωθεί οι ενέργειες για την ανταλλαγή των πληροφοριών και των διαδικασιών αναγκαστικής εισπραξης, για τα κράτη με τα οποία υφίστανται αντίστοιχες συμφωνίες και σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον με όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Κατά τον χρόνο πρώτης εφαρμογής της διάταξης, η προϋπόθεση ισχύει εφόσον δεν έχει παραγραφεί το δικαίωμα

του Ελληνικού Δημοσίου για την αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη, όπως αυτό προκύπτει από τις διεθνείς συμβάσεις.

(ii) έχουν ολοκληρωθεί οι έρευνες στην αλλοδαπή κατόπιν αξιοποίησης πληροφοριών και δεν διαπιστώθηκε η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή απαιτήσεων αυτού έναντι τρίτων.

(iii) έχει ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία σε βάρος των οφειλετών κατά τις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 1882/1990 (Α' 43).

(iv) Έχει πραγματοποιηθεί επανέλεγχος από ειδικά οριζόμενο για το σκοπό αυτόν ελεγκτή, ο οποίος πιστοποιεί, με βάση ειδικά αιτιολογημένα έκθεση ελέγχου, ότι εξακολουθεί να μην υφίσταται καμία δυνατότητα μερικής ή ολικής ικανοποίησης των απαιτήσεων του Δημοσίου.

2. Οφειλές που δεν έχουν χαρακτηριστεί ανεπίδεκτες είσπραξης μπορούν να διαγραφούν, χωρίς να απαιτείται η συνδρομή των προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφόσον εμπίπτουν αποκλειστικά και μόνο στις ακόλουθες κατηγορίες οφειλών:

α. οφειλές αποβιωσάντων που δεν καταλείπουν οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο και των οποίων οι κληρονόμοι αποποιήθηκαν την επαχθείσα κληρονομιά

β. οφειλές ανά φορολογούμενο μικρότερες του ποσού του εκάστοτε ελάχιστου ποσού φόρου από την καταβολή του οποίου απαλλάσσεται ο φορολογούμενος. Η καταχώριση των απαιτήσεων στα ειδικά βιβλία διαγραφών πριν από την παρέλευση των είκοσι (20) ετών από το χαρακτηρισμό των οφειλών ως ανεπίδεκτων είσπραξης γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων κατόπιν εισήγησης της Δ/νσης Πολιτικής Εισπράξεων ή της Δ/νσης Τελωνειακών Διαδικασιών κατά περίπτωση και μετά από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

3. Κατά τον χρόνο της πρώτης εφαρμογής των διατάξεων αυτών και αποκλειστικά για την διευκόλυνση της διαδικασίας εκκαθάρισης του χαρτοφυλακίου, παρέχεται η δυνατότητα διαγραφής βασικών οφειλών, οι οποίες έχουν γεννηθεί προ του 1993, που είναι μικρότερες του ποσού των διακοσίων (200) ευρώ ανά φορολογούμενο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υφίστανται άλλες οφειλές των ιδίων προσώπων. Για την εφαρμογή της διάταξης απαιτείται η έκδοση απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.

4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Διοικητικής Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μπορεί να προστίθενται περαιτέρω κριτήρια και προϋποθέσεις καταχώρισης στα βιβλία διαγραφτέων οφειλών και διαγραφής τους και να ρυθμίζεται ο ειδικότερος τρόπος, η διαδικασία, και κάθε θέμα σχετικό με τη διαχείριση, την παρακολούθηση, τις συνέπειες και τα χρονικά όρια ισχύος των συνεπειών καταχώρισης στα ειδικά βιβλία διαγραφών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. »

Ακολούθως η εισηγήτρια Αντιπρόεδρος Σωτηρία Ντούνη αναφέρει τα ακόλουθα:

1. Με τις προαναφερόμενες διατάξεις, για τις οποίες ζητείται η παρούσα γνωμοδότηση από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου και οι οποίες περιλαμβάνονται στο άρθρο 34, με τον τίτλο «Τροποποίηση ρυθμίσεων για τη διάκριση των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο», του σχεδίου νόμου «Επενδυτικά εργαλεία, ανάπτυξης, παροχή πιστώσεων και άλλες διατάξεις» που κατατέθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών, συνοδεύεται από την σχετική αιτιολογική και τις λοιπές εκθέσεις και έχει ήδη εισαχθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή προς συζήτηση, αντικαθίστανται τα άρθρα 82 και 82Α του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε., ν.δ. 356/1974, ΦΕΚ Α', 90), όπως το τελευταίο είχε προστεθεί με το άρθρο 10 του ν. 3943/2011 (ΦΕΚ Α' 66). Ειδικότερα, με την προτεινόμενη στο άρθρο 82, με τον τίτλο «Διάκριση ληξιπρόθεσμων οφειλών σε εισπράξιμες και ανεπίδεκτες εισπράξης», ρύθμιση αναμορφώνεται η ισχύουσα όμοια του άρθρου 82Α του Κ.Ε.Δ.Ε. που αφορά στον χαρακτηρισμό των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και των συμβεβαιωμένων με αυτές προς τρίτους ως ανεπίδεκτων εισπράξης και την καταχώριση αυτών στα ειδικά προς τούτο βιβλία. Με τις παραγράφους 1 και 2 του προτεινόμενου άρθρου καθιερώνεται ο χαρακτηρισμός ως ανεπίδεκτων εισπράξης των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και των συμβεβαιωμένων με αυτές προς τρίτους και η καταχώριση αυτών στα ειδικά προς τούτο βιβλία, ενώ περαιτέρω καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για τον χαρακτηρισμό τους. Με τις

παραγράφους 3, 4 και 5 του ίδιου άρθρου καθορίζεται η διαδικασία καταχώρισης των κατά τα ανωτέρω χαρακτηρισμένων ως ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών ή επανεγγραφής τους ως εισπράξιμων, ανάλογα με το ποσό της οφειλής, και απαγγέλλονται οι συνέπειες για τους οφειλέτες των οποίων οι οφειλές έχουν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης και καταχωρισθεί στα ειδικά βιβλία. Ειδικότερα, η καταχώριση χαρακτηρισμένης ως ανεπίδεκτης είσπραξης οφειλής ή η επανεγγραφή αυτής ως εισπράξιμης, εφόσον το ποσό αυτής υπερβαίνει τα 1.500.000,00 ευρώ, διενεργείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης και σύμφωνης γνώμης του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τέλος, με την παράγραφο 6 του αυτού άρθρου, παρέχεται η δυνατότητα στον ανωτέρω Γενικό Γραμματέα, με απόφασή του που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, να θεσπίζει περαιτέρω κριτήρια και προϋποθέσεις καταχώρισης των σχετικών οφειλών στα βιβλία ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών ή επανεγγραφή αυτών ως εισπράξιμων και να ρυθμίζει κάθε ειδικό ζήτημα ή άλλη αναγκαία λεπτομέρεια που ανακύπτει κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών. Ακολουθώντας, με το προτεινόμενο άρθρο 82Α, με τον τίτλο «Διαγραφή χρεών» αναμορφώνεται η ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 82 του Κ.Ε.Δ.Ε. που αφορά στην διαγραφή των χρεών. Ειδικότερα, με τις παραγράφους 1 και 2 του προτεινόμενου άρθρου (82Α) σε συνδυασμό με την παράγραφο 5 του αμέσως προηγούμενου επίσης προτεινόμενου άρθρου 82 τίθεται ο κανόνας ότι οι χαρακτηρισμένες ως ανεπίδεκτες είσπραξης οφειλές και καταχωρισμένες στα ειδικά προς τούτο

βιβλία διαγράφονται μετά την πάροδο είκοσι ετών από την σχετική καταχώρισή τους. Περαιτέρω, με τις ίδιες διατάξεις εισάγονται οι ακόλουθες δύο εξαιρέσεις:

α) οι ως άνω χαρακτηρισμένες ως ανεπίδεκτες είσπραξης οφειλές και καταχωρισμένες στα ειδικά βιβλία διαγράφονται πριν από την πάροδο είκοσι ετών από την καταχώρισή τους, εφόσον i) συντρέχουν σωρευτικά τόσο οι τιθέμενοι όροι και προϋποθέσεις καταχώρισής τους ως ανεπίδεκτες είσπραξης οφειλές στα ειδικά προς τούτο βιβλία όσο και οι ειδικότερα αναφερόμενες στην παράγραφο 1 του ανωτέρω άρθρου προϋποθέσεις και ii) ακολουθηθεί η σχετική διαδικασία, δηλαδή εκδοθεί απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης και σύμφωνης γνώμης του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και β) επιτρέπεται η διαγραφή των μη χαρακτηρισμένων ως ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών και μη καταχωρισμένων στα ειδικά προς τούτο βιβλία, εφόσον συντρέχουν οι περιοριστικά αναφερόμενοι στην παράγραφο 2 του αυτού άρθρου όροι και προϋποθέσεις. Με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου εισάγεται μεταβατική ρύθμιση που αφορά στις γεννημένες προ του έτους 1993 οφειλές των οποίων το ποσό δεν υπερβαίνει τα 200,00 ευρώ ανά οφειλέτη, και λαμβάνεται μέριμνα για την απρόσκοπτη και ταχεία διαγραφή τους. Τέλος με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου παρέχεται η δυνατότητα στον ανωτέρω Γενικό Γραμματέα, με απόφασή του που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, να θεσπίζει περαιτέρω κριτήρια και προϋποθέσεις διαγραφής των σχετικών οφειλών και να ρυθμίζει

κάθε ειδικό ζήτημα ή άλλη αναγκαία λεπτομέρεια που ανακύπτει κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

2. Επί των ως άνω προτεινόμενων διατάξεων επισημαίνονται τα ακόλουθα:

A) Με την υπό θέσπιση ρύθμιση εισάγεται ο θεσμός της σύμφωνης γνώμης του Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το μεν, για την καταχώριση των χαρακτηρισμένων ως ανεπίδεκτων είσπραξης βεβαιωμένων οφειλών προς το Δημόσιο που υπερβαίνουν το ποσό των 1.500.000,00 ευρώ στα ειδικά βιβλία ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών ή τον επαναχαρακτηρισμό τους ως εισπράξιμων, το δε, για την διαγραφή αυτών πριν από την πάροδο είκοσι ετών από την καταχώρισή τους. Η γνωμοδότηση αυτή συνίσταται στη διαπίστωση από δικαστικό σχηματισμό της συνδρομής των τιθέμενων από τις ίδιες διατάξεις ουσιαστικών προϋποθέσεων του χαρακτηρισμού και της καταχώρισης των ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών ή διαγραφής αυτών ή επαναχαρακτηρισμού τους ως εισπράξιμων και δεσμεύει κατ'ουσίαν το μετέπειτα επιλαμβανόμενο του ζητήματος διοικητικό όργανο κατά την έκδοση της πράξης του, αφού το τελευταίο δεν μπορεί να ενεργήσει διαφορετικά. Με την ρύθμιση αυτή ανατίθενται στο Ελεγκτικό Συνέδριο νέες αρμοδιότητες, οι οποίες, όπως έγινε δεκτό και με τα Πρακτικά της 4^{ης} Συνεδρίασης της Ολομέλειας αυτού της 28^{ης} Ιανουαρίου 2011, πραγματώνουν την άσκηση από δικαστικό σχηματισμό αυτού της απονεμηθείσας στο ίδιο από τον συνταγματικό νομοθέτη ελεγκτικής αρμοδιότητας επί των εσόδων της δημόσιας διαχείρισης, δεδομένου ότι η διαγραφή οφειλής προς το Δημόσιο, για τη συντέλεση της οποίας απαιτείται η

τήρηση συγκεκριμένης διαδικασίας, αποτελούμενης από τα ως άνω αναλυτικά εκτιθέμενα επιμέρους στάδια, αποτελεί κατουσίαν κατάργηση βεβαιωθέντος εσόδου με προφανείς συνέπειες στη δημόσια διαχείριση. Τούτο, άλλωστε, δεν προσκρούει σε καμία συνταγματική διάταξη, ενόψει μάλιστα και του άρθρου 94 του ισχύοντος Συντάγματος, όπου γίνεται ρητή επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως Ανώτατου Δημοσιονομικού Δικαστηρίου, αλλά, αντίθετα, συνάδει με τη φύση των αρμοδιοτήτων του, στις οποίες ανεπιφύλακτα εντάσσεται, καθώς και τον σκοπό τον οποίο εξυπηρετεί. Η άποψη, δε, αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι στους προσφάτως υιοθετηθέντες νόμους 3852 και 3871/2010 δεν επαναλαμβάνεται η μέχρι τότε κρατούσα τάση για άσκηση εποπτείας από το Ελεγκτικό Συνέδριο επί των εσόδων της δημόσιας διαχείρισης αλλά προσδιορίζεται συγκεκριμένα σε τι συνίσταται και πως ασκείται από αυτό ο έλεγχος των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης (Δημοσίου, ΟΤΑ και ΝΠΔΔ).

Β) Ακολούθως, οι απαγγελλόμενες από τις διατάξεις της παραγράφου 5 του προτεινόμενου άρθρου 82 συνέπειες για τους οφειλέτες των οποίων οι οφειλές έχουν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης και καταχωρισθεί στα ειδικά βιβλία, κρίνονται επιβεβλημένες και εντός των ορίων που τίθενται από τις συνταγματικές και υπερνομοθετικής ισχύος λοιπές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, εφόσον έχει τηρηθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό διαδικασία, ενόψει μάλιστα και της διασφάλισης που παρέχει η στην πλειονότητα των περιπτώσεων απαιτούμενη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Γ) Περαιτέρω, παρατηρείται ότι η προσθήκη και άλλων όρων πλην των κριτηρίων και προϋποθέσεων καταχώρισης των ανεπίδεκτων εισπραξής οφειλών στα σχετικά βιβλία ή διαγραφής αυτών ή επαναχαρακτηρισμού τους ως εισπράξιμων, πέραν των όσων προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 1 των προτεινόμενων άρθρων 82 και 82Α, αντίστοιχα, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης, με βάση τις παραγράφους 6 και 4 των ως άνω άρθρων, αντίστοιχα, και επομένως ρύθμισή τους με κανονιστική πράξη, καθόσον αυτά εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του τυπικού νομοθέτη και πρέπει να περιλαμβάνονται στο νόμο. Κατά τα λοιπά η νομοθετική εξουσιοδότηση είναι ειδική και ορισμένη κατά το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος. Η σχετική αρμοδιότητα έκδοσης της κανονιστικής πράξης ανήκει στον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, μετά από σύμφωνη γνώμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Δ) Ως προς τη νομοτεχνική διατύπωση των προτεινόμενων διατάξεων παρατηρούνται τα εξής: 1. Ως προς το προτεινόμενο άρθρο 82 α) Στην παράγραφο 2 αυτού ενδείκνυται να διευκρινισθεί ότι απαιτείται η σωρευτική συνδρομή των τιθέμενων από αυτή προϋποθέσεων β) Στην περίπτωση ζ' της παραγράφου 2 αυτού ενδείκνυται αντί των λέξεων «παραγράφους 2γ και 2δ» να τεθεί «περιπτώσεις γ' και δ' της παραγράφου αυτής» γ) Στην περίπτωση α της παραγράφου 3 αυτού ενδείκνυται να διευκρινισθεί εάν απαιτείται η εισήγηση δύο ή μίας μόνο από τις εκεί αναφερόμενες υπηρεσίες. 2. Ως προς το προτεινόμενο άρθρο 82Α επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η προσθήκη νέας παραγράφου προκειμένου να διατυπωθεί ρητά ο συναγόμενος από το σύνολο της

προτεινόμενης ρύθμισης κανόνας ότι οι χαρακτηρισμένες ως ανεπίδεκτες είσπραξης και καταχωρισμένες στα ειδικά βιβλία οφειλές διαγράφονται μετά την πάροδο είκοσι ετών από την καταχώρισή τους σ' αυτά. Περαιτέρω, α) Στην παράγραφο 1 αυτού ενδείκνυται i) να απαλειφθεί το στοιχείο «αα» καθόσον δεν ακολουθεί περίπτωση ββ ii) να διευκρινισθεί το όργανο που θα καθορίσει τα βιβλία διαγραφών iii) να διευκρινισθεί «ο χρόνος πρώτης εφαρμογής της διάταξης», δηλαδή εάν πρόκειται για τον καθορισμό συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος από την θέση σε ισχύ της προτεινόμενης διάταξης ή μη και iv) να επαναδιατυπωθεί η φράση «έχει ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία» ώστε να καθίσταται σαφές εάν απαιτείται ή μη η έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, β) Η παράγραφος 2 αυτού ενδείκνυται να διαχωρισθεί σε δύο νέες παραγράφους, από τις οποίες η πρώτη να αφορά στις προϋποθέσεις διαγραφής των μη χαρακτηρισμένων ως ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών και η δεύτερη να καθορίζει μόνο τη διαδικασία διαγραφής των χαρακτηρισμένων ως ανεπίδεκτων είσπραξης και καταχωρισμένων στα ειδικά βιβλία οφειλών πριν από την πάροδο είκοσι ετών από την καταχώρισή τους καθώς και να θεσπιστεί κατώτατο όριο οφειλής πέραν του οποίου απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τη διαγραφή του, γ) Στην παράγραφο 3 αυτού ενδείκνυται να διευκρινισθεί «ο χρόνος πρώτης εφαρμογής της διάταξης», δηλαδή εάν πρόκειται για τον καθορισμό συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος από την θέση σε ισχύ της προτεινόμενης διάταξης ή μη.

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών της Ολομέλειας η οποία δέχθηκε την προηγηθείσα εισήγηση κατά πλειοψηφία, που αποτελέστηκε

από τους : Ιωάννη Καραβοκύρη, Πρόεδρο, Φλωρεντία Καλδή, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη και Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Αντιπροέδρους, Ευάγγελο Νταή, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Νικόλαο Μηλιώνη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη, Σταμάτιο Πουλή, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριο Πέππα, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανό Λεντιδάκη, Αντόνιο Κατσαρόλη, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνο Εφεντάκη, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφianού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου και Δέσποινα Τζούμα, Συμβούλους. Με την ανωτέρω εισήγηση συντάσσεται και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Διονύσιος Λασκαράτος.

Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Μαρίας Βλαχάκη, Γεωργίου Βοΐλη και Δέσποινας Καββαδία - Κωνσταντάρα, τα ζητήματα που δύνανται να προκύψουν από τις νέες υπό ψήφιση διατάξεις, με τις οποίες αντικαθίστανται οι προσφάτως ψηφισθείσες και μη εισέτι εφαρμοσθείσες διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3943/2011 (βλ. μειοψηφία για το ως άνω άρθρο στα Πρακτικά της 4^{ης}/2011 Γεν.Συν. Ολομ. Ελ.Συν.) είναι τα ακόλουθα:

Με τις ισχύουσες διατάξεις του Συντάγματος (άρθρο 98 παρ. 1 περίπτ. γ' και ε'), του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το ν. 4129/2013 (άρθρο 1 «Αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου», άρθρο 44 «Ετήσιοι λογαριασμοί ταμιακών υπολόγων και υπολόγου συμψηφισμών», άρθρο 60 «Παρακολούθηση δημοσίων εσόδων»), και του (εκτελεστικού) π.δ/τος

1225/1981 (άρθρο 143), προβλέπεται η ανάμιξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην εκτέλεση του προϋπολογισμού, που αφορά το σκέλος των εσόδων. Ειδικότερα, το Ελεγκτικό Συνέδριο αφενός μεν παρακολουθεί την πορεία εισπράξεως των εσόδων του κράτους, μέσω των στοιχείων που του υποβάλλει το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους), αλλά και βάσει των μηνιαίων και ετησίων λογαριασμών των ταμιακών υπολόγων, τους οποίους ελέγχει το ίδιο το Δικαστήριο, και αφετέρου εποπτεύει (1 παρ.1 εδάφ. στ' και 61 του ν. 4129/2013) και ασκεί κατασταλακτικό έλεγχο στους δημοσίους υπολόγους, οι οποίοι ευθύνονται έναντι του Ελεγκτικού Συνεδρίου και για την ακριβή είσπραξη των βεβαιωθέντων δημοσίων εσόδων (άρθρο 44 παρ. 3 ν. 4129/2013), όπως ευθύνονται και για την πληρωμή των εξόδων του κράτους. Τα πορίσματα του ελέγχου και οι παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί της εκτελέσεως του προϋπολογισμού, τμήμα της οποίας αποτελεί η είσπραξη των δημοσίων εσόδων, παρατίθενται στην ετήσια έκθεση και στη διαδήλωση επί του απολογισμού και του ισολογισμού του κράτους, που ολοκληρώνει τον έλεγχο της δημόσιας διαχείρισης από το Ελεγκτικό Συνέδριο (άρθρα 98 παρ.1 περίπτ. ε' και 79 παρ.7 του Συντάγματος, 67 και 66 ν. 4129/2013 και 143 π.δ. 1225/1981).

Με το ως άνω πλέγμα διατάξεων οριοθετείται ο ρόλος του ανωτάτου δημοσιονομικού δικαστηρίου της χώρας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού ως ρόλος ελεγκτικός. Και ναι μεν συνάγεται από την ενδεικτική απαρίθμηση των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο άρθρο 98 του Συντάγματος σε συνδυασμό με το άρθρο 94 παρ. 4 αυτού ότι είναι επιτρεπτή η ανάθεση στο Ελεγκτικό Συνέδριο και άλλων αρμοδιοτήτων πέραν των ρητώς προβλεπομένων

στο άρθρο αυτό, πλην όμως δεν είναι συνταγματικώς ανεκτή η ανάθεση στο Δικαστήριο καθαρώς διοικητικών αρμοδιοτήτων, οι οποίες θα αλλοίωσαν τον χαρακτήρα του ως ανωτάτου δημοσιονομικού δικαστηρίου της χώρας με αμιγώς ελεγκτικό ρόλο. Δεν είναι δε τυχαίο ότι στις λοιπές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αρμοδιότητα αυτή ασκείται από διοικητικά όργανα και όχι από δικαστικούς σχηματισμούς.

Πέραν δε τούτων, η ανάμιξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην άσκηση διοικητικών καθηκόντων, τα οποία μέχρι πρότινος (προ δηλαδή της προσθήκης, με το άρθρο 10 του ν. 3943/2011, του άρθρου 82Α στο ν.δ. 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων», και εν συντομία ΚΕΔΕ), ασκούντο αποκλειστικώς από διοικητικά όργανα του Υπουργείου Οικονομικών, θα δημιουργούσε μια ανεπιθύμητη δικαιοπολιτικά σύγχυση λειτουργιών μεταξύ δικαστικής και διοικητικής εξουσίας. Η σύγχυση δε των λειτουργιών καθίσταται εναργέστερη, ενόψει του ότι με την υπό συζήτηση ρύθμιση (άρθρο 82 παρ. 3 εδάφ. β' του ΚΕΔΕ, όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 34 του νομοσχεδίου) η αρμοδιότητα που ανατίθεται στο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για συνολική βασική οφειλή άνω του 1.500.000 ευρώ, ήτοι η παροχή σύμφωνης γνώμης, ανατίθεται με το αμέσως προηγούμενο εδάφιο α' για ποσά κατώτερα του 1.500.000 ευρώ στη Διεύθυνση Πολιτικής Εισπράξεων ή στη Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών, κατά περίπτωση, του Γ.Λ.Κ. του Υπουργείου Οικονομικών. Πολλώ δε μάλλον καθόσον με την υπό ψήφιση ρύθμιση η συμμετοχή του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν περιορίζεται στον χαρακτηρισμό των ληξιπροθέσμων οφειλών ως ανεπίδεκτων είσπραξης, όπως προβλεπόταν με το

άρθρο 10 του ν. 3943/2011, αλλά επεκτείνεται το πρώτον και στην διαγραφή αυτών (βλ. υπό ψήφιση διάταξη άρθρου 82Α παρ. 1, που προβλέπει τη διαδικασία διαγραφής, κατά παραπομπή στην υπό ψήφιση διάταξη του άρθρου 82 παρ. 3).

Αλλά και με την εκδοχή ότι η ανάθεση των ως άνω αρμοδιοτήτων στο Ελεγκτικό Συνέδριο είναι συνταγματικά επιτρεπτή, γεννάται ζήτημα ως προς τη φύση των διαφορών που ενδεχομένως θα γεννηθούν από την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής. Ειδικότερα: Υπό την αρχική μορφή του άρθρου 82 του ΚΕΔΕ, η διαδικασία για τη διαγραφή του χρέους εκκινούσε στις περισσότερες περιπτώσεις με αίτηση του ενδιαφερόμενου οφειλέτη. Από την απόρριψη δε του αιτήματος του οφειλέτη περί διαγραφής χρεών από τα αρμόδια διοικητικά όργανα ηδύνατο να γεννηθεί διοικητική διαφορά ουσίας του ν. 1406/1983 υπαγόμενη στο Διοικητικό Πρωτοδικείο (βλ. αντί πολλών 3246/2007 ΣτΕ). Αντιθέτως, σύμφωνα με την προτεινόμενη ρύθμιση, η πρωτοβουλία για τη διαγραφή των χρεών ανήκει στην αρμόδια για την αναγκαστική είσπραξη της οφειλής υπηρεσία. Συνεπώς, στην περίπτωση που το αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου γνωμοδοτήσει κατά της καταχώρισης της απαιτήσεως στα ειδικά βιβλία ανεπίδεκτων είσπραξης (άρθρο 82 παρ. 3 εδάφ. β', όπως αντικαθίσταται με την παρ. 1 του άρθρου 34 του νομοσχεδίου) ή εν συνεχεία κατά της διαγραφής (βλ. άρθρο 82Α παρ. 1, όπως αντικαθίσταται με την παρ. 2 του άρθρου 34 του νομοσχεδίου), ενδεχομένως δεν θα υφίσταται έννομο συμφέρον ιδιώτη για την προσβολή της διοικητικής πράξης (του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων), με την οποία θα ολοκληρώνεται η διαδικασία

των άρθρων 82 και 82Α. Πλην όμως δεν δύναται να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να γεννηθούν ζητήματα θετικής ή αποφατικής σύγκρουσης δικαιοδοσιών, ενόψει της ανάμιξης ενός δικαστικού σχηματισμού, του οποίου οι πράξεις δεν προσβάλλονται ενώπιον διοικητικών δικαστηρίων (βλ. άρθρο 98 παρ. 2 εδάφ. β΄) σε διοικητικά καθήκοντα, και, συνακόλουθα, ζητήματα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του ιδιώτη (πρβλ. Αποφ. Ολ. ΣτΕ 2472 - 2473/2008, Επ.Αν. ΣτΕ 582/009, επί της δυνατότητας προσβολής των πράξεων του Ε.Σ. επί του προσυμβατικού ελέγχου συμβάσεων).

Περαιτέρω, η Σύμβουλος Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα εξέφρασε και την ακόλουθη ειδικότερη γνώμη : Οι διατάξεις του άρθρου 82 παρ. 5 β΄, γ΄ του Κ.Ε.Δ.Ε., όπως τροποποιούνται με το άρθρο 34 του κρινομένου σχεδίου νόμου, σύμφωνα με τις οποίες, σε περίπτωση ανεπίδεκτων είσπραξης οφειλών, δεν χορηγείται αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας στον οφειλέτη, για οποιαδήποτε αιτία, και δεσμεύονται στο σύνολό τους οι τραπεζιτικοί και επενδυτικοί λογαριασμοί αυτού, είναι αντίθετες στα άρθρα 5 (δικαίωμα συμμετοχής στην οικονομική κ.λπ. ζωή της Χώρας), 17 (προστασία της ιδιοκτησίας) και 25 (αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου), καθώς επίσης και στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. (προστασία της περιουσίας), διότι πλήττει τον πυρήνα των προαναφερομένων, προστατευομένων συνταγματικών δικαιωμάτων, με αποτέλεσμα, όσο διαρκούν οι ως άνω περιορισμοί και δεσμεύσεις, ο οφειλέτης να αδρανοποιείται εντελώς ως φορέας οικονομικής δραστηριότητας, και να στερείται οποιασδήποτε χρήσης και διάθεσης ρευστού χρήματος εμπιστευμένου σε πιστωτικό ίδρυμα, ενώ

συγχρόνως με τις ίδιες διατάξεις πλήττεται και η αρχή της αναλογικότητας, διότι η κατά τα ανωτέρω οικονομική εξουθένωση του οφειλέτη είναι δυσανάλογη της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος.

Μετά το τέλος της συνεδριάσεως συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο, υπογράφεται από τον ίδιο και τη Γραμματέα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ

**Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας**

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ